

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby

w zakresie kwalifikacji

BPO.03. Wykonywanie działań ratowniczych

wyodrębnionej w zawodzie

technik pożarnictwa 311919

Branża ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia (BPO)

Warszawa 2021

Autor: dr Beata Służalska, dr Jarosław Służalski

Recenzenci:

Recenzent 1 – nauczyciel uczący w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację lub nauczyciela konsultanta w zakresie kształcenia zawodowego dr Ludmiła Walaszczyk,

Recenzent 2- przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu dr Krzysztof Symela.

Ekspert: mgr inż. Mariusz Przygoda

Polska Rama Kwalifikacji - 4

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Izba Gospodarcza KRAĞ TURYSTYKI ZDROWOTNEJ.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (KKZ)

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby

1. Wprowadzenie	5
2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	8
2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia	8
2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe	19
2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych	22
3. Cele kształcenia KUZ	23
4. Programy poszczególnych zajęć	23
4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Służba w ochronie przeciwpożarowej	23
4.1.1. Cele ogólne przedmiotu	23
4.1.2. Cele szczegółowe przedmiotu	23
4.1.3. Procedury osiągania celów kształcenia	27
4.1.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	28
4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Sport pożarniczy	28
4.2.1. Cele ogólne przedmiotu	28
4.2.2. Cele szczegółowe przedmiotu	29
4.2.3. Procedury osiągania celów kształcenia	30
4.2.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	32
4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Psychologia w działaniach ratowniczych	33
4.3.1. Cele ogólne przedmiotu	33
4.3.2. Cele szczegółowe przedmiotu	33
4.3.3. Procedury osiągania celów kształcenia	34
4.3.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	35
5. Ewaluacja programu KUZ	35
6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	40
6.1. Wykaz literatury	40
6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	44
7. Sposób i forma zaliczenia kursu	45
8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu kursu	46

Kurs umiejętności zawodowych został opracowany dla tylko dla jednej części efektów kształcenia - jednostki efektów kształcenia (JEK) BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby.

1. Wprowadzenie

Kurs umiejętności zawodowych jest krótką formą kształcenia zawodowego z zakresu wybranych zagadnień podstawy programowej kształcenia w zawodach, w zakresie jednej części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji.

Od 1 września 2020 r. kształcenie na kursach umiejętności zawodowych, odbywa się w oparciu o program nauczania uwzględniający:

- podstawę programową kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo
- efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych.

Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, może być zwolniona z zajęć, które były już prowadzone w ramach ukończonego kursu umiejętności zawodowych.

Zwolnienie następuje po złożeniu wniosku przez zainteresowanego słuchacza i przedłożonego zaświadczenia o ukończeniu kursu. Takie rozwiązanie umożliwia stopniowe zdobywanie kwalifikacji poprzez uczenie się na krótszych kursach umiejętności zawodowych i możliwości zaliczenia efektów takiego kształcenia przy podejmowaniu dalszej nauki na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Jest to rozwiązanie wychodzące naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej.

Kursy umiejętności zawodowych mogą być organizowane i prowadzone przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych - w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła;
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Możliwe formy kształcenia na kursie umiejętności zawodowych to:

- dzienna – odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu;
- stacjonarna – odbywa się przez 3 lub 4 dni w tygodniu;
- zaoczna – odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni.

Wymagania wstępne dla słuchaczy

Uczestnikami kursu umiejętności zawodowych mogą być: osoby dorosłe, które spełniły obowiązek szkolny;

oraz w uzasadnionych przypadkach inne osoby, które spełniają poniższe warunki:

- osoby niepełnoletnie, które ukończyły gimnazjum, mają skończone 15 lat, ale ze względów zdrowotnych lub spowodowanych sytuacją życiową nie mogą podjąć nauki w szkole ponadgimnazjalnej;
- osoby spełniające warunki określone w akcie wykonawczym w sprawie przypadków, w których do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat, oraz przypadków, w których osoba, która ukończyła ośmioletnią szkołę podstawową, może spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie na kwalifikacyjny kurs zawodowy.

Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego nie wskazuje szczególnych wymagań wstępnych dla uczestników kursu w zakresie kwalifikacji *BPO.03. Wykonywanie działań ratowniczych*. Dla zawodu technik pożarnictwa nie wskazano szczególnych uwarunkowań związanych z kształceniem w zakresie kwalifikacji *BPO.03. Wykonywanie działań ratowniczych* wyodrębnionej w zawodzie. Nie dopuszcza się możliwości wykonywania zawodu przez osoby z dysfunkcjami lub osoby niepełnosprawne.

Uczestnikami kursu umiejętności zawodowych mogą być osoby posiadające zaświadczenie od lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniona jest dana kwalifikacja. Osoba kwalifikowana na odbywa badania lekarskie związane z realizacją zajęć praktycznych z użyciem sprzętu ochrony dróg oddechowych, ćwiczenia na wysokości, test umiejętności pływania.

Forma i zakres współpracy z pracodawcami

Dla poszczególnych przedmiotów oraz działów programowych proponowane formy i zakres współpracy w pracodawcami są uzależnione od specyfiki zajęć edukacyjnych oraz wymagań podstawy programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie kwalifikacji.

W zakresie teoretycznych przedmiotów zawodowych proponowane formy i zakres współpracy to:

- konsultacje w zakresie tematyki zajęć ze szczególnym uwzględnieniem wiadomości i umiejętności oczekiwanych przez pracodawców ze względu na specyfikę lokalnego rynku pracy oraz ze względu na postęp techniczny i wprowadzanie innowacyjnych branżowych rozwiązań w treści kształcenia,
- współpraca przy diagnozowaniu wiedzy i umiejętności nabytych przez słuchaczy kursu,
- realizacji wycieczek zawodowych i wizyt studyjnych uzupełniających realizowany program kursu,
- doposażanie pracowni szkolnych w nowoczesne branżowe środki dydaktyczne,

ponadto w zakresie kształcenia praktycznego optymalna forma i zakres współpracy to: realizacja zajęć praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców.

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych jest to program przedmiotowy o strukturze spiralnej.

Struktura programu nauczania kursu umiejętności zawodowych zawiera:

- nazwę formy kształcenia;
- czas trwania, liczbę godzin kształcenia i sposób jego organizacji;
- wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy, które w przypadku słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych i uczestników kursów umiejętności zawodowych uwzględniają także szczególne uwarunkowania związane z kształceniem w danym zawodzie lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, określone w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego;
- cele kształcenia i sposoby ich osiągania, z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych lub uczestników kształcenia w formach pozaszkolnych, w zależności od ich potrzeb i możliwości;
- plan nauczania określający nazwę zajęć oraz ich wymiar;
- treści nauczania w zakresie poszczególnych zajęć;
- opis efektów kształcenia;
- wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych;
- sposób i formę zaliczenia.

Podmioty prowadzące kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zapewniają:

- dostęp do oprogramowania, które umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między słuchaczami lub uczestnikami a osobami prowadzącymi zajęcia;
- materiały dydaktyczne przygotowane w formie dostosowanej do kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- bieżącą kontrolę postępów w nauce słuchaczy lub uczestników, weryfikację ich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w formie i terminach ustalonych przez podmiot prowadzący kształcenie;
- bieżącą kontrolę aktywności osób prowadzących zajęcia.

Podmioty prowadzące kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych są obowiązane zorganizować szkolenie dla słuchaczy lub uczestników przed rozpoczęciem zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dotyczące metod i zasad kształcenia oraz obsługi wykorzystywanego oprogramowania.

Zaliczenie kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie może odbywać się z wykorzystaniem tych metod i technik.

Zajęcia praktyczne i laboratoryjne realizowane w ramach kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Współpraca przy opracowaniu programu

Program kursu umiejętności zawodowych został opracowany we współpracy z Małopolską Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości oraz Eurokreator s.c. Rafał Kunaszyk, Anna Kunaszyk.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia

Na etapie grupowania efektów kształcenia jednym z przyjętych kryteriów do grupowania jest możliwość kształcenia na odległość.

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej: a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór c) stosuje zasady etyki zawodowej ek	6	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej – stosuje regulamin dotyczący umundurowania – charakteryzuje postawy współżycia w środowisku zawodowym 	x		
postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną	8	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia stopnie służbowe – odróżnia przełożonego od podwładnego – stosuje elementy musztry podczas pełnienia służby – pełni funkcje opisane w scenariuszu uroczystości 	x		

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem pożarniczym podczas uroczystości ek					
opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej: a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa ek	6	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza zadania ochrony przeciwpożarowej – opisuje organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie – wylicza zadania Państwowej Straży Pożarnej – opisuje zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej – wymienia przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej 	x		
charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby ek	6	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza komponenty postawy zawodowej – opisuje cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka – wyjaśnia proces komunikacji interpersonalnej – opisuje istotę sytuacji trudnych – wymienia reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej – opisuje sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi – wyjaśnia pojęcie i źródła stresu w służbie 	x		
stosuje techniki radzenia sobie ze stresem ek	6	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia niekonstruktywne formy radzenia sobie ze stresem 			x

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
		<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią – wymienia zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem – przeprowadza ćwiczenie relaksacyjne 			
udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy ek	6	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych – wspiera poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek 			x
uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe ek	8	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych – stosuje obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych – stosuje poznane elementy techniczne w trakcie gier – uczestniczy w grach zespołowych – uprawia biegi – pokonuje różne dystanse w konkurencjach biegowych 		x	
bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych ek	8	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje konkurencje sportu pożarniczego – stosuje zasady konkurencji sportu pożarniczego – pokonuje przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód” – wykonuje zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza” – wspina się przy użyciu drabiny hakowej – wykonuje konkurencję „pożarniczy tor przeszkód” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe” 		x	

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków ek	10	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – definiuje pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – dodaje i modyfikuje siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – korzysta z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych – odczytuje informacje z map cyfrowych 	x		
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia	64				
przestrzega zasad kultury i etyki podczas realizacji zadań zawodowych ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje reguły i procedury obowiązujące w środowisku pracy – stosuje reguły i procedury obowiązujące w środowisku pracy – stosuje zasady rzetelności, lojalności i uczciwości zawodowej 	x	x	x
planuje działania zgodnie z możliwościami ich realizacji ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza harmonogram realizacji wskazanego zadania – realizuje zadania zgodnie z harmonogramem 	x	x	x
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zakres odpowiedzialności za podejmowane decyzje i działania – wylicza formy nagród i kar stosowanych w służbie 	x	x	x
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje metody i sposoby rozwiązywania problemów – podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji – ocenia różne opcje działania – stosuje metody i sposoby rozwiązania problemów 	x	x	x
stosuje techniki radzenia sobie ze stresem ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przyczyny sytuacji stresogennych – minimalizuje skutki stresu – wskazuje najczęstsze przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej 	x	x	x

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe ep	-	<ul style="list-style-type: none"> wylicza kierunki rozwoju zawodowego stosuje formy aktualizacji wiedzy charakteryzuje zestaw umiejętności i kompetencji niezbędnych w zawodzie planuje własny rozwój zawodowy 	x	x	x
negocjuje warunki porozumień ep	-	<ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki współpracy i porozumień opracowuje treść prostej umowy opisuje typowe strategie i taktyki negocjacyjne negocjuje prostą umowę lub porozumienie 	x	x	x
stosuje zasady komunikacji interpersonalnej ep	-	<ul style="list-style-type: none"> wylicza zasady komunikacji interpersonalnej rozpoznaje komunikaty niewerbalne charakteryzuje ogólne zasady komunikacji interpersonalnej interpretuje komunikaty niewerbalne stosuje aktywne metody słuchania 	x	x	x
współpracuje w zespole ep	-	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przydzielone zadanie w pododdziale podczas działań ratowniczych i ćwiczeń opisuje zasady współpracy w zespole wykonuje zadania w ramach pracy zespołowej przestrzega zasad pracy zespołowej 	x	x	x
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia	-				
planuje i organizuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań ep	-	<ul style="list-style-type: none"> wyznacza zadania dla członków zespołu analizuje przebieg wykonania przez członków zespołu przydzielonych zadań 	x	x	x
dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań ep	-	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje mocne i słabe strony swoich współpracowników rozwija umiejętności zawodowe swoich współpracowników motywuje do różnego rodzaju zachowań swoich współpracowników 	x	x	x

Efekty kształcenia Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Liczba godzin na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji	Przedmiot 1 Służba w ochronie przeciwpożarowej	Przedmiot 2 Sport pożarniczy	Przedmiot 3 Psychologia w działaniach ratowniczych
kieruje wykonaniem przydzielonych zadań ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje umiejętności zawodowe członków grupy – dopasowuje spośród członków zespołu osoby do wykonania danego zadania zawodowego uwzględniając ich wiedzę 	x	x	x
monitoruje i ocenia jakość wykonania ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – dobiera metody i techniki pracy w zespole do wykonania zadań zawodowych – analizuje osiągnięte wyniki pracy swoich członków zespołu – stosuje wybrane metody i techniki pracy grupowej – monitoruje stopień realizacji przydzielonych zadań w zespole 	x	x	x
wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy ep	-	<ul style="list-style-type: none"> – poszerza wiedzę zawodową związaną z podstawowymi zadaniami zawodowymi – doskonali się wspólnie z członkami zespołu uwzględniając nowe rozwiązania technologiczne i nowy sprzęt pojawiający się w branży – akceptuje nowe sposoby realizacji zadania zaproponowane przez członków zespołu zwiększające wzajemną odpowiedzialność 	x	x	x
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia	-				

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych.

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego z kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie nauczany na poziomie technika powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Kurs umiejętności zawodowych może rozpocząć się w dowolnym momencie danego semestru.

Proponowany całkowity czas trwania kursu w formie dziennej lub stacjonarnej 2 miesiące.

Tabela 2. Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez organizatora kursu	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Okres realizacji w cyklu nauczania
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby	postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej: a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór c) stosuje zasady etyki zawodowej ek	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej stosuje regulamin dotyczący umundurowania charakteryzuje postawy współzycia w środowisku zawodowym 	Służba w ochronie przeciwpożarowej	6	Miesiąc 1-2
	postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela stopnie służbowe odróżnia przełożonego od podwładnego stosuje elementy musztry podczas pełnienia służby pełni funkcje opisane w scenariuszu uroczystości 		8	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez organizatora kursu	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Okres realizacji w cyklu nauczania
	pożarniczym podczas uroczystości ek				
	opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej I administracji publicznej: a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa ek	<ul style="list-style-type: none"> wylicza przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej wylicza zadania ochrony przeciwpożarowej opisuje organizację ochrony przeciwpożarowej wylicza podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie wylicza zadania Państwowej Straży Pożarnej opisuje zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej wymienia przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej 		6	
	charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby ek	<ul style="list-style-type: none"> wylicza komponenty postawy zawodowej opisuje cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka wyjaśnia proces komunikacji interpersonalnej opisuje istotę sytuacji trudnych wymienia reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej 		6	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez organizatora kursu	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określoną w podstawie programowej	Okres realizacji w cyklu nauczania
		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi – wyjaśnia pojęcie i źródła stresu w służbie 	Psychologia w działaniach ratowniczych		
	stosuje techniki radzenia sobie ze stresem ek	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia niekonstruktywne formy radzenia sobie ze stresem – wskazuje formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią – wymienia zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem – przeprowadza ćwiczenie relaksacyjne 		6	
	udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy ek	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych – wspiera poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek 		6	
	uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe ek	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych – stosuje obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych – stosuje poznane elementy techniczne w trakcie gier – uczestniczy w grach zespołowych – uprawia biegi 		8	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez organizatora kursu	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Okres realizacji w cyklu nauczania
		<ul style="list-style-type: none"> – pokonuje różne dystanse w konkurencjach biegowych 	Sport pożarniczy		
	bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych ek	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje konkurencje sportu pożarniczego – stosuje zasady konkurencji sportu pożarniczego – pokonuje przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód” – wykonuje zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza” – wspina się przy użyciu drabiny hakowej – wykonuje konkurencję „pożarniczy tor przeszkód” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe” 	Służba w ochronie przeciwpożarowej	8	
	stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków ek	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – definiuje pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej 		10	

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w przedmioty/ NAZWY PRZEDMIOTÓW Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez organizatora kursu	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia uwzględniająca minimalną liczbę określona w podstawie programowej	Okres realizacji w cyklu nauczania
		<ul style="list-style-type: none"> – dodaje i modyfikuje siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – korzysta z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych – odczytuje informacje z map cyfrowych 			

2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne lub bez podziału (np. w przypadku kształcenia modułowego)

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
Służba w ochronie przeciwpożarowej		36	Efekty kształcenia postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej: <ul style="list-style-type: none"> a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór c) stosuje zasady etyki zawodowej ek	Kryteria weryfikacji <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej – stosuje regulamin dotyczący umundurowania – charakteryzuje postawy współzycia w środowisku zawodowym
			postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: <ul style="list-style-type: none"> a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem pożarniczym podczas uroczystości ek	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia stopnie służbowe – odróżnia przełożonego od podwładnego – stosuje elementy musztry podczas pełnienia służby – pełni funkcje opisane w scenariuszu uroczystości
			opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej: <ul style="list-style-type: none"> a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza zadania ochrony przeciwpożarowej – opisuje organizację ochrony przeciwpożarowej

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
			c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa ek	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie – wylicza zadania Państwowej Straży Pożarnej – opisuje zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej – wymienia przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej
			charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby ek	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza komponenty postawy zawodowej – opisuje cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka – wyjaśnia proces komunikacji interpersonalnej – opisuje istotę sytuacji trudnych – wymienia reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej – opisuje sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi – wyjaśnia pojęcie i źródła stresu w służbie
			stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków ek	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – definiuje pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – dodaje i modyfikuje siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – korzysta z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych – odczytuje informacje z map cyfrowych

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
Sport pożarniczy		16	Efekty kształcenia uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe ek	Kryteria weryfikacji <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych – stosuje obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych – stosuje poznane elementy techniczne w trakcie gier – uczestniczy w grach zespołowych – uprawia biegi – pokonuje różne dystanse w konkurencjach biegowych
			bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych ek	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje konkurencje sportu pożarniczego – stosuje zasady konkurencji sportu pożarniczego – pokonuje przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód” – wykonuje zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza” – wspina się przy użyciu drabiny hakowej – wykonuje konkurencję „pożarniczy tor przeszkód” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe”
Psychologia w działaniach ratowniczych		12	stosuje techniki radzenia sobie ze stresem ek	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia niekonstrukttywne formy radzenia sobie ze stresem – wskazuje formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią – wymienia zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem – przeprowadza ćwiczenie relaksacyjne
			udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy ek	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych	
			Efekty kształcenia
			Kryteria weryfikacji
			– wspiera poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

W tabeli podano liczę godzin zajęć edukacyjnych dla formy dziennej. Inne możliwe formy kształcenia to forma stacjonarna, zaoczna.

Możliwa jest realizacja wszystkich treści (efektów) kształcenia w zakresie kształcenia teoretycznego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Czas trwania kursu 2 miesiące (dla formy dziennej), liczba godzin niezbędna do realizacji programu nauczania 64 godz.

Brak powiązań danej jednostki efektów kształcenia z innymi zawodami.

Kształcenie w zakresie kwalifikacji *BPO.03. Wykonywanie działań ratowniczych* należy rozpocząć od przeszkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej, którego celem jest przygotowanie do pełnienia służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. W trakcie przeszkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej należy zrealizować kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej.

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Służba w ochronie przeciwpożarowej	36	Kształcenie praktyczne
Sport pożarniczy	16	Kształcenie praktyczne
Psychologia w działaniach ratowniczych	12	Kształcenie praktyczne
Łączna liczba godzin zajęć	64	

Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być (po spełnieniu wymagań określonych w aktualnych przepisach oświatowych) realizowane w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej.

Zajęcia praktyczne i laboratoryjne realizowane w ramach kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

Uwagi o realizacji zajęć/przedmiotów:

- zalecana kolejność realizacji zgodna z planem kwalifikacyjnego kursu zawodowego;
- zalecane miejsca realizacji wskazane w szczegółowych warunkach realizacji dla poszczególnych przedmiotów;
- brak wymagań w zakresie sezonowości prowadzenia prac.

3. Cele kształcenia KUZ

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- postępowania zgodnie z przepisami regulaminów służbowych,
- wykonywania zadań związanych z przebiegiem służby.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Służba w ochronie przeciwpożarowej

4.1.1. Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- kształtowanie umiejętności postępowania zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej,
- kształtowanie umiejętności postępowania zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym,
- kształtowanie umiejętności opisywania zadań i organizacji ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej,
- kształtowanie umiejętności charakteryzują warunków i wymagań pełnienia służby,
- kształtowanie umiejętności stosowania programów komputerowych wspomagających dysponowaniem sił i środków,
- opanowanie umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w zawodzie technik pożarnictwa.

4.1.2. Cele szczegółowe przedmiotu

Słuchacz/uczestnik potrafi:

- wykonać czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej,
- zastosować regulamin dotyczący umundurowania,
- scharakteryzować postawy współżycia w środowisku zawodowym,
- rozróżnić stopnie służbowe,
- odróżnić przełożonego od podwładnego,
- zastosować elementy musztry podczas pełnienia służby,
- pełnić funkcje opisane w scenariuszu uroczystości,
- wyliczyć przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej,
- wyliczyć zadania ochrony przeciwpożarowej,
- opisać organizację ochrony przeciwpożarowej,
- wyliczyć podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie,
- wyliczyć zadania Państwowej Straży Pożarnej,
- opisać zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej,
- wymienić przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej,
- wyliczyć komponenty postawy zawodowej,
- opisać cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka,
- wyjaśnić proces komunikacji interpersonalnej,
- opisać istotę sytuacji trudnych,
- wymienić reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej,
- opisać sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi,
- wyjaśnić pojęcie i źródła stresu w służbie,
- objaśnić zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej,

- zdefiniować pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej,
- dodać i zmodyfikować siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej,
- korzystać z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych,
- odczytać informacje z map cyfrowych,
- przestrzegać zasad kultury i etyki podczas realizacji zadań zawodowych,
- zaplanować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji,
- ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania,
- wykazywać się kreatywnością i otwartością na zmiany,
- aktualizować wiedzę i doskonalić umiejętności zawodowe,
- negocjować warunki porozumień,
- zastosować zasady komunikacji interpersonalnej,
- współpracować w zespole,
- zaplanować i zorganizować pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań,
- dobierać osoby do wykonania przydzielonych zadań,
- kierować wykonaniem przydzielonych zadań.

Tabela 5 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Zasady postępowania zgodnego z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej.	6	<p>postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej – stosuje regulamin dotyczący umundurowania – charakteryzuje postawy współżycia w środowisku zawodowym

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
		c) stosuje zasady etyki zawodowej	
Zasady postępowania zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym.	8	postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem pożarniczym podczas uroczystości	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia stopnie służbowe – odróżnia przełożonego od podwładnego – stosuje elementy musztry podczas pełnienia służby – pełni funkcje opisane w scenariuszu uroczystości
Zadania i organizacja ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej.	6	opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej: a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza zadania ochrony przeciwpożarowej – opisuje organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie – wylicza zadania Państwowej Straży Pożarnej – opisuje zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej – wymienia przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej
Warunki i wymagania pełnienia służby.	6	charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza komponenty postawy zawodowej – opisuje cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka – wyjaśnia proces komunikacji interpersonalnej – opisuje istotę sytuacji trudnych – wymienia reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej – opisuje sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi – wyjaśnia pojęcie i źródła stresu w służbie
Stosowanie programów komputerowych wspomagających dysponowanie sił i środków.	10	stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – definiuje pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
			<ul style="list-style-type: none"> – dodaje i modyfikuje siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej – korzysta z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych – odczytuje informacje z map cyfrowych
Razem:	36		

Wybrane treści (efekty) kształcenia są możliwe do zrealizowania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

4.1.3. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Podstawową metodą pracy, jaką należy zastosować jest ćwiczenie praktyczne, pokaz i instruktaż oraz metoda tekstu przewodniego. Zalecane metody wdrażają słuchaczy do samokształcenia oraz sprzyjają wyrabianiu odpowiedzialności za wykonane zadania. Treści powinny być nadbudowywane i dostosowane do zróżnicowanego poziomu wiedzy słuchaczy w oparciu o podstawowe wiadomości i umiejętności z zakresu wykonywania zadań związanych ze służbą w ochronie przeciwpożarowej. Możliwość kształcenia na odległość w zajęciach praktycznych w wybranych efektach kształcenia można oprzeć w części np. na filmach instruktażowych, schematach wykonywania zadań związanych z przebiegiem służby.

Obudowa dydaktyczna

W pracowni, w której prowadzone będą zajęcia edukacyjne, powinny się znajdować: komputer z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne (drukarka, skaner, głośniki, itp.), pakiety edukacyjne, literatura branżowa, filmy i prezentacje multimedialne z zakresu wykonywania zadań związanych z przebiegiem służby.

Obudowa dydaktyczna w zakresie przedmiotu umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni szkolnej oraz na placu szkolnym w miejscu umożliwiającym przeprowadzenie ćwiczeń kompanii/plutonu.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

Forma i zakres współpracy z pracodawcami

Konsultacje w zakresie tematyki zajęć ze szczególnym uwzględnieniem wiadomości i umiejętności oczekiwanych przez pracodawców ze względu na specyfikę lokalnego rynku pracy oraz ze względu na postęp techniczny i wprowadzanie innowacyjnych branżowych rozwiązań w treści kształcenia, współpraca przy diagnozowaniu wiedzy i umiejętności nabytych przez słuchaczy kursu, realizacji wycieczek zawodowych i wizyt studyjnych uzupełniających realizowany program kursu, doposażanie pracowni szkolnych w nowoczesne branżowe środki dydaktyczne oraz realizacja zajęć praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców.

4.1.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczących się proponuje się przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz testu praktycznego.

Obserwacja czynności słuchaczy podczas wykonywania ćwiczeń i zadań praktycznych. Stosowanie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów typu próba pracy.

Obserwując czynności słuchaczy i dokonując oceny jego pracy, należy uwzględnić następujące kryteria:

- znajomość obsługi sprzętu i przyrządów,
- wykonywanie czynności zawodowych zgodnie ze wskazaniami i według obowiązujących zasad,
- planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej podczas wykonania zadań zawodowych.

Ocenie podlegać będą również kompetencje personalne i społeczne związane z wykonywaniem zadań zawodowych. Oceniamy planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań. Poprawność wykonywanych ćwiczeń oparta na indywidualnej pracy z słuchaczem/uczestnikiem z uwzględnieniem jego potrzeb i możliwości, również uwzględniając metody i techniki kształcenia na odległość.

Indywidualizacja pracy ze słuchaczami/uczestnikami

Wymagania edukacyjne, metody oraz środki dydaktyczne i formy kształcenia, powinny być odpowiednio dobrane do potrzeb i możliwości słuchaczy.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Sport pożarniczy

4.2.1. Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- stymulowanie rozwoju fizycznego,
- kształtowania ogólnej sprawności fizycznej,

- kształtowanie umiejętności uprawiania indywidualnie i zespołowo dyscyplin sportowych,
- kształtowanie umiejętności brania udziału w zawodach sportowo-pożarniczych,
- opanowanie umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w zawodzie technik pożarnictwa.

4.2.2. Cele szczegółowe przedmiotu

Słuchacz/uczestnik potrafi:

- opisać zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych,
- zastosować obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych,
- zastosować poznane elementy techniczne w trakcie gier,
- uczestniczyć w grach zespołowych,
- uprawiać biegi,
- pokonywać różne dystanse w konkurencjach biegowych,
- scharakteryzować konkurencje sportu pożarniczego,
- zastosować zasady konkurencji sportu pożarniczego,
- pokonywać przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód”,
- wykonywać zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza”,
- wspinać się przy użyciu drabiny hakowej,
- wykonywać konkurencję „pożarniczy tor przeszkód”,
- uczestniczyć w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza”,
- uczestniczyć w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe”,
- przestrzegać zasad kultury i etyki podczas realizacji zadań zawodowych,
- zaplanować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji,
- ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania,
- wykazywać się kreatywnością i otwartością na zmiany,

- aktualizować wiedzę i doskonalić umiejętności zawodowe,
- zastosować zasady komunikacji interpersonalnej,
- współpracować w zespole,
- zaplanować i zorganizować pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań,
- dobierać osoby do wykonania przydzielonych zadań,
- kierować wykonaniem przydzielonych zadań.

Tabela 6 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe.	8	uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych – stosuje obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych – stosuje poznane elementy techniczne w trakcie gier – uczestniczy w grach zespołowych – uprawia biegi – pokonuje różne dystanse w konkurencjach biegowych
Zasady brania udziału w zawodach sportowo-pożarniczych.	8	bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje konkurencje sportu pożarniczego – stosuje zasady konkurencji sportu pożarniczego – pokonuje przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód” – wykonuje zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza” – wspina się przy użyciu drabiny hakowej – wykonuje konkurencję „pożarniczy tor przeszkód” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza” – uczestniczy w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe”
Razem:	16		

Wybrane treści (efekty) kształcenia są możliwe do zrealizowania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

4.2.3. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Podstawową metodą pracy, jaką należy zastosować jest ćwiczenie praktyczne, pokaz i instruktaż. Zalecane metody wdrażają słuchaczy do samokształcenia oraz sprzyjają wyrabianiu odpowiedzialności za wykonane zadania. Możliwość kształcenia na odległość w zajęciach praktycznych w wybranych efektach kształcenia można oprzeć w części np. na filmach instruktażowych z zakresu sportów pożarniczych.

Obudowa dydaktyczna

W pracowni, w której prowadzone będą zajęcia edukacyjne, powinny się znajdować: komputer z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne (drukarka, skaner, głośniki, itp.), pakiety edukacyjne, literatura branżowa, filmy i prezentacje multimedialne z zakresu sportów pożarniczych.

Obudowa dydaktyczna w zakresie przedmiotu umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny odbywać się częściowo w pracowni oraz w sali gimnastycznej, wspinalni i torze przeszkód.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

Forma i zakres współpracy z pracodawcami

Konsultacje w zakresie tematyki zajęć ze szczególnym uwzględnieniem wiadomości i umiejętności oczekiwanych przez pracodawców ze względu na specyfikę lokalnego rynku pracy oraz ze względu na postęp techniczny i wprowadzanie innowacyjnych branżowych rozwiązań w treści kształcenia, współpraca przy diagnozowaniu wiedzy i umiejętności nabytych przez słuchaczy kursu, realizacji wycieczek zawodowych i wizyt studyjnych uzupełniających realizowany program kursu, doposażanie pracowni szkolnych w nowoczesne branżowe środki dydaktyczne oraz realizacja zajęć praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców.

4.2.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczących się proponuje się przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz testu praktycznego.

Obserwacja czynności słuchaczy podczas wykonywania ćwiczeń i zadań praktycznych. Stosowanie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów typu próba pracy.

Obserwując czynności słuchaczy i dokonując oceny jego pracy, należy uwzględnić następujące kryteria:

- znajomość obsługi sprzętu i przyrządów,
- wykonywanie czynności zawodowych zgodnie ze wskazaniami i według obowiązujących zasad,
- planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej podczas wykonania zadań zawodowych.

Ocenie podlegać będą również kompetencje personalne i społeczne związane z wykonywaniem zadań zawodowych. Oceniamy planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań. Poprawność wykonywanych ćwiczeń oparta na indywidualnej pracy z słuchaczem/uczestnikiem z uwzględnieniem jego potrzeb i możliwości, również uwzględniając metody i techniki kształcenia na odległość.

Indywidualizacja pracy ze słuchaczami/uczestnikami

Wymagania edukacyjne, metody oraz środki dydaktyczne i formy kształcenia, powinny być odpowiednio dobrane do potrzeb i możliwości słuchaczy.

4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Psychologia w działaniach ratowniczych

4.3.1. Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- kształtowanie umiejętności stosowania techniki radzenia sobie ze stresem,
- kształtowanie umiejętności udzielania wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy,
- opanowanie umiejętności zawodowych niezbędnych do podjęcia pracy w zawodzie technik pożarnictwa.

4.3.2. Cele szczegółowe przedmiotu

Słuchacz/uczestnik potrafi:

- wymienić niekonstruktywne formy radzenia sobie ze stresem,
- wskazać formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią,
- wymienić zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem,
- przeprowadzić ćwiczenie relaksacyjne,
- wskazać formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych,
- wspierać poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek,
- przestrzegać zasad kultury i etyki podczas realizacji zadań zawodowych,
- zaplanować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji,
- ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania,
- wykazywać się kreatywnością i otwartością na zmiany,
- zastosować techniki radzenia sobie ze stresem,
- aktualizować wiedzę i doskonalić umiejętności zawodowe,
- negocjować warunki porozumień,
- zastosować zasady komunikacji interpersonalnej,

- współpracować w zespole.

Tabela 7 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Techniki radzenia sobie ze stresem.	6	stosuje techniki radzenia sobie ze stresem	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia niekonstrukttywne formy radzenia sobie ze stresem – wskazuje formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią – wymienia zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem – przeprowadza ćwiczenie relaksacyjne
Udzielanie wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy.	6	udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych – wspiera poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek
Razem:	12		

Wybrane treści (efekty) kształcenia są możliwe do zrealizowania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

4.3.3. Procedury osiągania celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Podstawową metodą pracy, jaką należy zastosować będzie zastosowanie aktywizujących metod nauczania oraz ćwiczeń, praca z tekstem, analiza materiału filmowego, metoda przypadku oraz metoda projektów. Możliwość kształcenia na odległość w zajęciach praktycznych w wybranych efektach kształcenia można oprzeć w części np. na filmach instruktażowych z zakresu psychologii w działaniach ratowniczych.

Obudowa dydaktyczna

W pracowni, w której prowadzone będą zajęcia edukacyjne, powinny się znajdować: komputer z dostępem do Internetu, urządzenia multimedialne (drukarka, skaner, głośniki, itp.), pakiety edukacyjne, literatura branżowa, filmy i prezentacje multimedialne z zakresu psychologii w działaniach ratowniczych.

Obudowa dydaktyczna w zakresie przedmiotu umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

Forma i zakres współpracy z pracodawcami

Konsultacje w zakresie tematyki zajęć ze szczególnym uwzględnieniem wiadomości i umiejętności oczekiwanych przez pracodawców ze względu na specyfikę lokalnego rynku pracy oraz ze względu na postęp techniczny i wprowadzanie innowacyjnych branżowych rozwiązań w treści kształcenia, współpraca przy diagnozowaniu wiedzy i umiejętności nabytych przez słuchaczy kursu, realizacji wycieczek zawodowych i wizyt studyjnych uzupełniających realizowany program kursu, doposażanie pracowni szkolnych w nowoczesne branżowe środki dydaktyczne oraz realizacja zajęć praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców.

4.3.4. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Do oceny osiągnięć edukacyjnych uczących się proponuje się przeprowadzenie testu wielokrotnego wyboru oraz testu praktycznego.

Obserwacja czynności słuchaczy podczas wykonywania ćwiczeń i zadań praktycznych. Stosowanie sprawdzianów ustnych i pisemnych, testów typu próba pracy.

Obserwując czynności słuchaczy i dokonując oceny jego pracy, należy uwzględnić następujące kryteria:

- wykonywanie czynności zawodowych zgodnie ze wskazaniami i według obowiązujących zasad,
- planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonania zadań zawodowych.

Ocenie podlegać będą również kompetencje personalne i społeczne związane z wykonywaniem zadań zawodowych. Oceniamy planowanie pracy pod kątem wykonania przydzielonych zadań. Poprawność wykonywanych ćwiczeń oparta na indywidualnej pracy z słuchaczem/uczestnikiem z uwzględnieniem jego potrzeb i możliwości, również uwzględniając metody i techniki kształcenia na odległość.

Indywidualizacja pracy ze słuchaczami/uczestnikami

Wymagania edukacyjne, metody oraz środki dydaktyczne i formy kształcenia, powinny być odpowiednio dobrane do potrzeb i możliwości słuchaczy.

5. Ewaluacja programu KUZ

W odniesieniu do programu nauczania ewaluacja to próba ustalenia odpowiedzi na pytania typu:

- czy program jest możliwy do realizowania, a jeśli tak, to jakie czynniki sprzyjają, a jakie utrudniają realizację programu?

- czy i w jakim stopniu cele określone przez program zostały osiągnięte?
- jakie powinny być warunki osiągania zamierzonych celów?
- jakie są ewentualne uboczne następstwa (dodatnie i ujemne) realizacji programu?
- jakie czynności należy wykonać dla udoskonalenia programu?

Ewaluacja programu nauczania jest badaniem i oceną samego programu oraz efektów jego realizacji zorientowanym na: osiągnięcie zamierzonych celów (z uwzględnieniem tzw. efektów ubocznych), warunki realizacji programu i analizę zmiennych mających wpływ na tę realizację oraz określenie sposobu optymalizacji i modernizacji programu. Ewaluacja programu jest zabiegiem złożonym, trudnym, czasochłonnym, lecz bardzo potrzebnym. Wyniki ewaluacji uzasadniają potrzebę określonych zmian w programie nauczania i wytyczenie kierunków jego systematycznej modernizacji.

Tabela 8 Ewaluacja programu KUZ

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby			
postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej: a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór c) stosuje zasady etyki zawodowej	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego 	Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.
postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i 	– Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców.	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby			
b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem pożarniczym podczas uroczystości ek	pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	
opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej: a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa ek	– Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	– Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.
charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby ek	– Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	– Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby			
stosuje techniki radzenia sobie ze stresem ek	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej 	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.
udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy ek	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej 	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.
uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe ek	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny 	<ul style="list-style-type: none"> – Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. 	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby			
	przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	– Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	
bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych ek	– Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	– Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.
stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków ek	– Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne kształcenie wskazanych wiadomości, umiejętności i kompetencji. Pytania ewaluacyjne do słuchaczy/uczestników, nauczycieli i pracodawców prowadzące do oceny przydatność, skuteczności, efektywności kształcenia oraz trwałości działań. – Realizacja programu nauczania umożliwia efektywne przygotowanie do egzaminu zawodowego	– Techniki i metody: obserwacja pracy słuchaczy/uczestników i rozmowy z nimi i analiza w zespole nauczycieli/pracodawców. Wynik- wnioski i rekomendacje zespołu nauczycieli. – Ilościowa i jakościowa analiza wyników egzaminu zawodowego w części pisemnej i części praktycznej	W czasie i po zakończeniu kursu. Po przystąpieniu do egzaminu zawodowego.

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

- 1) Adamski A., Zarzycki J., Podstawowe pojęcia i definicje z zakresu ratownictwa w transporcie, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1999.
- 2) Andres J. (red.), Zaawansowane zabiegi resuscytacyjne u dzieci. Polska Rada Resuscytacji, Kraków 2005.
- 3) Aronson E., Wilson T., Alert R., Psychologia społeczna, Zys i S-ka, 2006.
- 4) Bielicki P., Dobrodziej C., Kicka M., Mechowicka-Stefańczuk A., Olbryś M., Podstawy psychologii dla słuchaczy kursu kwalifikacyjnego szeregowych PSP, WEMA, 2003.
- 5) Bielicki P., Kamiński A. (red.), Taktyka działań ratowniczych. Zasady postępowania. Działania gaśnicze, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 1998.
- 6) Bielicki P., Organizacja pracy w zastępie gaśniczym, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2000.
- 7) Bielicki P., Ratownictwo i ewakuacja podczas pożaru, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2001.
- 8) Bielicki P., Rozpoznawanie pożaru, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2001.
- 9) Bielicki P., Taktyka działań gaśniczych dla słuchaczy kursu kwalifikacyjnego szeregowych Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2004.
- 10) Bielicki P.P., Proces spalania a pożar, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2001.
- 11) Borkowski R., Jaskółowski W., Piechocka E., Półka M., Fizykochemia spalania i wybuchów: ćwiczenia laboratoryjne, SGSP, Warszawa 1996.
- 12) Campbell J.E. (red.), Basic Trauma Life Support dla paramedyków i ratowników medycznych, MP, Kraków 2006.
- 13) Ciećkiewicz J., Ratownictwo medyczne w wypadkach masowych, Górnicki Wydawnictwo Medyczne, Wrocław 2010.
- 14) Cimolino U., Heck J., Linde Ch., Springer H., Südmersen J., Ratownictwo techniczne podczas wypadków z udziałem samochodów ciężarowych, Edura, Warszawa 2003.
- 15) Derecki T., Sprzęt pożarniczy do podawania wody i pian gaśniczych, SGSP, Warszawa 1999.
- 16) Dobrodziej C., Gołębiowski M., Kicka M., Kołodziejski D., Kubicka A., Olbryś M., Urbańska M. (2005), Podstawy pedagogiki i psychologii dla słuchaczy kursu kwalifikacyjnego podoficerów PSP. KG PSP, 2005.
- 17) Dudek B., Zaburzenie po stresie traumatycznym, Cena strachu, GWP, 2003.
- 18) Dunbar I., Techniki ratownictwa drogowego, Holmatro, 2014.

- 19) Geldard K.D., Rozmowa, która pomaga. Podstawowe umiejętności terapeutyczne, GWP, 2005.
- 20) Gierski E., Efektywność dowodzenia, Firex, Warszawa 1997.
- 21) Gierski E., Problemy działań ratowniczo-gaśniczych w tunelach kolejowych, Szkoła Aspirantów PSP, Kraków 1996.
- 22) Gil D., Pojazdy pożarnicze, SP PSP, Bydgoszcz 2005.
- 23) Gil D., Specjalistyczny sprzęt pożarniczy, SP PSP, Bydgoszcz 2007.
- 24) Gil D., Sprzęt gaśniczy, SP PSP, Bydgoszcz 2004.
- 25) Gil D., Sprzęt ratowniczy, SP PSP, Bydgoszcz 2004.
- 26) Gil D., Wyposażenie osobiste i ochronne strażaka, SP PSP, Bydgoszcz 2003.
- 27) Gil D., Wyposażenie techniczne straży pożarnych, Sprzęt ratowniczy, SP PSP, Bydgoszcz 2009.
- 28) Gontarz A., Czerwienko D., Pogorzelski I., Jurecki L., Bezpieczeństwo samochodów pożarniczych w czasie jazdy i na miejscu akcji, Wyd. CNBOP-PIB. Józefów. k. Otwocka 2012.
- 29) Guzewski P., Pawłowski R., Dekontaminacja w działaniach ratownictwa chemicznego jednostek straży pożarnych, SP PSP Opole 1994.
- 30) Hartley M., Stres w pracy, Wyd. Jedność, 2005.
- 31) Hetherington A., Wsparcie psychologiczne w służbach ratunkowych, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Profesjonalne, Gdańsk 2004.
- 32) Jankowski K., Pruss W., Skubel R., Wciągarki w działaniach straży pożarnych, Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej, Bydgoszcz 2012.
- 33) Jopek T., Postępowanie podczas zdarzeń z udziałem butli acetylenowych poddawanych działaniu ognia, ciepła lub wielokrotnym uderzeniom, CNBOP, Józefów, 2013.
- 34) Kamiński A., Sytuacje pożarowe, siły i środki niezbędne w działaniach taktycznych, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1998.
- 35) Kielin J. (tłum.), Akcje ratownicze podczas katastrof budowlanych, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 1999.
- 36) Kociołek K. (red.), Fizykochemia spalania i środki gaśnicze, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa 2005.
- 37) Kociołek K., Taktyka działań ratowniczych. Ratownictwo kolejowe, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 1996.
- 38) Konecki M., Król B., Wróblewski D., Nowoczesne metody działań ratowniczo-gaśniczych, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2003.
- 39) Konieczny J., Ranecki J., Ratownictwo chemiczno-medyczne, Garmond, Warszawa–Poznań 2007.
- 40) Koradecka D., Bezpieczeństwo pracy i ergonomia, Centralny Instytut Ochrony Pracy, Warszawa 1997.

- 41) Kubacka-Jasiecka D., Interwencja kryzysowa. Pomoc w kryzysach psychologicznych, Wyd. WAiP, 2010.
- 42) Małaczyński M., Nadzwyczajne zagrożenia środowiska cz.1 – zagrożenie środowiska rozlewami olejowymi, SA PSP, Kraków 1994.
- 43) Marciniak A., Działania ratownicze w obszarze zagrożenia radiologicznego, SGSP Warszawa 1998.
- 44) Merecz D., Jak zwiększyć swój potencjał, by lepiej radzić sobie ze stresem, Oficyna Wydawnicza Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, Łódź 2005.
- 45) Michalik J.S., Gajek A., Tworzenie się niebezpiecznych substancji chemicznych podczas poważnych awarii przemysłowych, CIOP, 2002.
- 46) Mizerski A., Sobolewski M., Król B., Zastosowanie pian do gaszenia pożarów, SGSP, Warszawa 2002.
- 47) Mizerski A., Sobolewski M., Środki gaśnicze: ćwiczenia laboratoryjne, SGSP, Warszawa 1997.
- 48) Mockało Z., Styl przywództwa a dobrostan psychiczny pracowników, Bezpieczeństwo Pracy, 2011.
- 49) Morris B., Techniki awaryjnego podnoszenia i stabilizacji, Holmatro 2008.
- 50) Nocoń W., Kokot-Góra Sz., Cytawa A., Grzyb P., Podstawy zabezpieczenia i ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych, Szkoła
- 51) Ogińska-Bulik N., Osobowość. Stres a zdrowie, Wyd. Difin, 2008.
- 52) Placek P., Sprzęt i armatura wodna, Wydawnictwo EDURA, Warszawa 2011.
- 53) Pofit-Szczepańska M., Wybrane zagadnienia z chemii ogólnej, fizykochemii spalania i wybuchu oraz rozwoju pożarów, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 2007.
- 54) Pofit-Szczepańska M., Wybrane zagadnienia z fizykochemii wybuchu, SGSP, 2005.
- 55) Praca zbiorowa – Materiały szkoleniowe z zakresu ratownictwa chemiczno-ekologicznego, SA PSP, Poznań 1995.
- 56) Ranecki J., Ratownictwo chemiczno-ekologiczne, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 1998.
- 57) Ranecki J., Schroeder M., Uszczelnienia w ratownictwie, Firex Warszawa 1998.
- 58) Regulamin Młodzieżowych Zawodów Sportowo-Pożarniczych, 2010 r.
- 59) Regulamin musztry Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
- 60) Regulamin Zawodów Sportowo-Pożarniczych OSP, 2011 r.
- 61) Regulamin zawodów w sporcie pożarniczym, wydanie II, Warszawa, grudzień 2004 r.
- 62) Sajkowski R., Ratownictwo na wodzie, Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej, Opole 1999.
- 63) Schroeder M., Osoby i zjawiska towarzyszące akcji ratowniczej, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2002.

- 64) Schroeder M., Teoria i doświadczenie w ratownictwie, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 1999.
- 65) Schroeder M., Wypadki w komunikacji drogowej, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2001.
- 66) Skrypt do szkolenia z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez KSRG w zakresie podstawowym. Komenda Główna PSP, Warszawa 2018.
- 67) Skrypt do szkolenia z ratownictwa technicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Komenda Główna PSP, Warszawa 2018.
- 68) Skrypt do szkolenia z ratownictwa wysokościowego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Komenda Główna PSP, Warszawa 2020.
- 69) Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Komenda Główna PSP, Warszawa 2018.
- 70) Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Działania na lodzie. Komenda Główna PSP, Warszawa 2018.
- 71) Sprzęt i technika w ratownictwie wysokościowym PSP, CNBOP, Józefów 2000.
- 72) Stadniczuk M., Koksanowicz L., Przygotowanie ratowników do działań w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego, Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej, Opole 2000.
- 73) Standardowe zasady postępowania podczas zdarzeń z udziałem butli z acetylenem. Komenda Główna PSP, Warszawa 2015.
- 74) Terelak J., Człowiek i stres, Wyd. Branta, 2008.
- 75) Thomas N., Tworzenie zespołów i motywacja wg Johna Adaira, Wyd. Wolters Kluwer, 2009.
- 76) Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 1856 z późn. zm.).
- 77) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 869 z późn. zm.).
- 78) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 1940 z późn. zm.).
- 79) Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Tekst jedn. Dz.U. 2017 poz. 1897 z późn. zm.).
- 80) Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 2053 z późn. zm.).
- 81) Wilczkowski S., Piany gaśnicze, środki pianotwórcze i zwiłzacze, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 2003.
- 82) Wilczkowski S., Środki gaśnicze, wyd. 2 popr., SGSP, Warszawa 1999.
- 83) Wiler K., Ochrona lasów przed pożarami, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2000.
- 84) Wiśniewski W., Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2001.
- 85) Wojnarowski A., Obolewicz-Pietrusiak A., Podstawy ratownictwa chemicznego, Firex, Warszawa 2001.

- 86) Wolański R., Ergonomia i bezpieczeństwo użytkowania pojazdów pożarniczych, Wyd. Szkoły Aspirantów Państwowej straży Pożarnej, Kraków 2018.
- 87) Wolański R., Ratownicza hydraulika siłowa, SAPSP, Kraków 1999.
- 88) Wolny A., Pisarek M., Gaśnice wczoraj, dziś i jutro, KZWM SA i CMP, Siemianowice Śląskie 2003.
- 89) Wróblewski D., Czerwona księga świadectw dopuszczenia, Wyd. CNBOP-PIB, Józefów, Otwock 2012.
- 90) Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego, Komenda Główna PSP, Warszawa 2013.
- 91) Zasady organizacji ratownictwa medycznego w KSRG, Komenda Główna PSP, Warszawa 2013.
- 92) Zasady organizacji ratownictwa technicznego w KSRG, Komenda Główna PSP, Warszawa 2013.
- 93) Zasady organizacji ratownictwa wodnego w KSRG, Komenda Główna PSP, Warszawa 2013.
- 94) Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG, Komenda Główna PSP, Warszawa 2013.
- 95) Zasady postępowania podczas interwencji prowadzonych w związku ze zgłoszeniem wystąpienia zagrożeń od rojów lub gniazd owadów błonkoskrzydłych, Komenda Główna PSP, Warszawa 2009.
- 96) Zasady postępowania ratowniczego, GIOŚ, Warszawa 2008.
- 97) Zasady postępowania w przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia radiacyjnego. Komenda Główna PSP, Warszawa 2009.
- 98) Zimbardo P., Leippe M., Psychologia zmiany postaw i wpływu społecznego, Zysk i S-ka, 2004.
- 99) Czasopisma branżowe.

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Przedmiot: Służba w ochronie przeciwpożarowej

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni szkolnej oraz na placu szkolnym w miejscu umożliwiającym przeprowadzenie ćwiczeń kompanii/plutonu.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość. Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

Przedmiot: Sport pożarniczy

Zajęcia powinny odbywać się częściowo w pracowni oraz w sali gimnastycznej, wspinalni i torze przeszkód.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość. Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

Przedmiot: Psychologia w działaniach ratowniczych

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni.

Wyposażenie w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz aplikacje umożliwiające stosowanie metod i technik kształcenia na odległość. Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy w grupach i indywidualnie.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Proponuje się system ocen, według następującej skali z poszczególnych zajęć edukacyjnych:

- stopień celujący - 6;
- stopień bardzo dobry - 5;
- stopień dobry - 4;
- stopień dostateczny - 3;
- stopień dopuszczający - 2;
- stopień niedostateczny - 1.

Forma i sposób zaliczenia poszczególnych zajęć edukacyjnych przewidzianych w planie nauczania zależy od specyfiki nauczanych treści kształcenia i może być:

- ustna;
- pisemna;
- praktyczna.

Wyboru formy zaliczenia dokonują nauczyciele/instruktorzy prowadzący obowiązkowe zajęcia edukacyjne, przewidziane w planie nauczania kursu umiejętności zawodowych, przed rozpoczęciem zajęć.

Proponuje się egzamin teoretyczny w formie testu oraz egzamin praktyczny w zakresie wykonywania zadań związanych z przebiegiem służby.

Uczestnicy kursu są informowani o formie zaliczenia poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, przewidzianych w planie nauczania na pierwszych zajęciach.

Warunki zaliczenia kursu umiejętności zawodowych:

- uczęszczanie na zajęcia edukacyjne, przewidziane w planie nauczania, w wymiarze co najmniej 50% czasu przeznaczonego na te zajęcia;

- uzyskanie ocen wyższych niż niedostateczne z zaliczeń przeprowadzanych z poszczególnych zajęć edukacyjnych, określonych w planie nauczania;
- w przypadku uzyskania oceny niedostatecznej z zaliczenia słuchacz kursu może poprawiać ocenę w formie i terminie ustalonym z nauczycielem/instruktozem prowadzącym zajęcia edukacyjne, przewidziane w planie nauczania.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych. Zaświadczenia określa załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. 2019 poz. 652).

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu kursu

Tabela 9 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kwalifikacyjnego kursu zawodowego/kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (Tak-T/Nie-N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 10 Tabela weryfikacji programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby		
Efekty kształcenia	Efekty kształcenia	
postępuje zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej: a) charakteryzuje regulaminy obowiązujące w służbie b) charakteryzuje zasady noszenia umundurowania i okoliczności warunkujące jego dobór	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje czynności służbowe z zachowaniem zasady zależności służbowej i drogi służbowej – stosuje regulamin dotyczący umundurowania – charakteryzuje postawy współżycia w środowisku zawodowym 	Zasady postępowania zgodnego z wymaganiami określonymi w regulaminach służbowych oraz z zasadami etyki zawodowej.

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby		
Efekty kształcenia	Efekty kształcenia	
c) stosuje zasady etyki zawodowej		
postępuje zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym: a) przyjmuje postawę zasadniczą i swobodną b) oddaje honory w określonych sytuacjach c) postępuje zgodnie z ceremoniałem pożarniczym podczas uroczystości	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia stopnie służbowe – odróżnia przełożonego od podwładnego – stosuje elementy musztry podczas pełnienia służby – pełni funkcje opisane w scenariuszu uroczystości 	Zasady postępowania zgodnie z regulaminem musztry i ceremoniałem pożarniczym.
opisuje zadania i organizację ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej: a) charakteryzuje pojęcie państwa b) określa funkcje państwa c) definiuje pojęcia: prawo, akt normatywny, norma prawna, przepis prawny, źródło prawa	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza przepisy regulujące organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza zadania ochrony przeciwpożarowej – opisuje organizację ochrony przeciwpożarowej – wylicza podmioty odpowiedzialne za ochronę przeciwpożarową oraz ich zadania w tym zakresie – wylicza zadania Państwowej Straży Pożarnej – opisuje zasady współpracy jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej – wymienia przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej 	Zadania i organizacja ochrony przeciwpożarowej i administracji publicznej.
charakteryzuje warunki i wymagania pełnienia służby	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza komponenty postawy zawodowej – opisuje cechy psychofizyczne niezbędne w zawodzie strażaka – wyjaśnia proces komunikacji interpersonalnej – opisuje istotę sytuacji trudnych – wymienia reakcje indywidualne i zbiorowe związane z wystąpieniem sytuacji trudnej – opisuje sposoby postępowania w wybranych sytuacjach trudnych związanych z działaniami ratowniczo-gaśniczymi – wyjaśnia pojęcie i źródła stresu w służbie 	Warunki i wymagania pełnienia służby.
stosuje techniki radzenia sobie ze stresem	– wymienia niekonstruktywne formy radzenia sobie ze stresem	Techniki radzenia sobie ze stresem.

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby		
Efekty kształcenia	Efekty kształcenia	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje formy konstruktywnego radzenia sobie ze stresem w służbie i poza nią wymienia zagrożenia związane z niektórymi sposobami radzenia sobie ze stresem przeprowadza ćwiczenie relaksacyjne 	
udziela wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje formy wsparcia psychicznego po zdarzeniach traumatycznych wspiera poszkodowanych podczas działań ratowniczych, biorąc pod uwagę ich stan i wiek 	Udzielanie wsparcia psychicznego osobom potrzebującym pomocy.
uprawia indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zasady gier zespołowych i innych dyscyplin sportowych stosuje obowiązujące zasady i przepisy w trakcie gier zespołowych stosuje poznane elementy techniczne w trakcie gier uczestniczy w grach zespołowych uprawia biegi pokonuje różne dystanse w konkurencjach biegowych 	Indywidualne i zespołowe dyscypliny sportowe.
bierze udział w zawodach sportowo-pożarniczych	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje konkurencje sportu pożarniczego stosuje zasady konkurencji sportu pożarniczego pokonuje przeszkodę w konkurencji „pożarniczy tor przeszkód” wykonuje zadanie w konkurencji „ćwiczenie bojowe” i „sztafeta pożarnicza” wspina się przy użyciu drabiny hakowej wykonuje konkurencję „pożarniczy tor przeszkód” uczestniczy w wykonaniu konkurencji „sztafeta pożarnicza” uczestniczy w wykonaniu konkurencji „ćwiczenie bojowe” 	Zasady brania udziału w zawodach sportowo-pożarniczych.
stosuje programy komputerowe wspomagające dysponowaniem sił i środków	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia zastosowanie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej definiuje pojęcia stosowane w Systemie Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej dodaje i modyfikuje siły i środki, korzystając z Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej 	Stosowanie programów komputerowych wspomagających dysponowanie sił i środków.

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
BPO.03.4. Wykonywanie zadań związanych z przebiegiem służby		
Efekty kształcenia	Efekty kształcenia	
	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z systemu informacji przestrzennej podczas działań ratowniczych – odczytuje informacje z map cyfrowych 	